

СЕКРЕТ УСПІХУ: СТИЛІСТИЧНИЙ ДИСОНАНС В КЛАРНЕТОВОМУ РЕПЕРТУАРІ ОСТАННЬОЇ ТРЕТИНИ ХХ СТ. (НА ПРИКЛАДІ “ТЕМИ ІЗ ВАРІАЦІЯМИ” ЖАНА ФРАНСЕ)

УДК 78.461

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.312514>

Максим Назарій, творчий аспірант
кафедри духових та ударних інструментів
Львівської національної музичної академії імені Миколи Лисенка

СЕКРЕТ УСПІХУ: СТИЛІСТИЧНИЙ ДИСОНАНС В КЛАРНЕТОВОМУ РЕПЕРТУАРІ ОСТАННЬОЇ ТРЕТИНИ ХХ СТ. (НА ПРИКЛАДІ “ТЕМИ ІЗ ВАРІАЦІЯМИ” ЖАНА ФРАНСЕ)

Чимала кількість мени відомих широкому загалу композиторів залишається інформаційно недоступними в україномовному музикознавчому дискурсі. Як наприклад, постать французького неокласика Жана Франсе (1912–1997), чия “Тема з варіаціями” для кларнета з оркестром стала класикою жанру ще при житті автора. У статті вперше запропоновано музично-стилістичний аналіз варіаційного циклу, що є обов’язковою складовою навчального репертуару кларнетистів у європейській системі вищої музичної освіти.

Ключові слова: кларнетовий репертуар; французький неокласицизм; кларнет в творчості Жана Франсе; музика ХХ століття; “Тема з варіаціями” для кларнета.

Лит. 8.

Maksym Nazarii, Creative Postgraduate Student of the
Wind and Percussion Instruments Department,
Lviv Mykola Lysenko National Music Academy

THE SECRET OF SUCCESS: THE STYLISTIC DISSONANCE OF THE CLARINET REPERTOIRE OF THE LAST THIRD OF THE 20th CENTURY (ABOUT “THEME WITH VARIATIONS” BY JEAN FRANÇAIX)

A significant number of composers little-known to the general public remains informationally unavailable in the Ukrainian-language musicological discourse. Among them is the figure of the French neoclassicist Jean France (1912–1997). “Theme with Variations” for clarinet and orchestra became a classic of the genre during the author’s lifetime. The article offers a musical and stylistic analysis of the variation cycle for the first time. This is important because the composition is a mandatory component of the educational repertoire of clarinetists in the European system of higher music education. The idea of using one’s own style during artistic life and consciously avoiding the influence of the latest trends, contrary to any expectations or requirements for a modern composer of the last third of the 20th century, distinguishes “Theme with Variations” by Jean France from among all other works for clarinet with piano. This stylistic dissonance (that is, a composition with a clear form of the theme; using a variation of the classical type; it has a relatively simple texture; not sharply dissonant harmony with clear verticals; a benevolent scherzo instead of grotesque, sarcasm or irony; not quite commensurate with the musical language and aesthetics of the 1970s melody of the cantilene, not instrumental type) became the real secret of the success of this work and ensured the composition’s long stage destiny. Along with this, “Theme with Variations” is of interest to concert clarinetists, as a spectacular composition interesting from the point of view of imagery and technical findings. This variation cycle does not lose its relevance and freshness of sound, despite the fact that it was written half a century ago and is considered the third most popular variation cycle for claret in the 20th century (after Variations for clarinet and piano by André Messager (1899) and Henri Rabaud (1901)).

Keywords: clarinet repertoire; French neoclassicism; clarinet in the works of Jean France; music of the 20th century; “Theme with variations” for clarinet.

Постановка проблеми. Однією із прогалин сучасного українського музикознавства є тенденційне зосередження фокусу наукових інтересів на вивченні творчості загальноновизнаних (так званих “хрестоматійних”) представників національних чи композиторських шкіл того чи того стилю чи історичного періоду. Натомість є ціла низка композиторів, чий спадок привертає увагу переважно виконавців на тих інструментах, для яких вони творили. Однак, на нашу думку, глибше й уважніше дослідження постатей, що є менш знаними широкими музичними колами не лише розширить уявлення про ті чи ті

музичні явища та процеси, а й допоможе уникнути хибних висновків про них. У цьому контексті дуже вдалим прикладом може послужити постать французького композитора ХХ ст., випускника Паризької консерваторії, вихованця класу Наді Буланже, сучасника Моріса Равеля та композиторів “французької шістки”, одного із найбільш послідовних неокласиків минулого століття, піаніста-віртуоза, вундеркінда із музичної династії – Жана Франсе. Музика Франсе – не terra incognita для кларнетиста-виконавця, адже композитор доволі часто звертався до цього інструмента у своїй творчості. Проте якщо кларнетист захоче дізнатися про особливості інди-

відуального стилю та творчого почерку композитора в процесі роботи над партитурами Франсе, виявить практично повну відсутність подібних розвідок українських музикознавців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Враховуючи зазначене вище, дуже цінним є звернення до творчості Ж. Франсе у виконавській практиці, адже це дає нам хоч би скупі відомості про композитора та його твори, що містяться в афішах чи анотаціях до концертів кларнетової музики [1; 2]. Ім'я композитора згадано в прикладах творів для кларнета певного строю в магістерському дослідженні А. Іванова “Кларнетовий інструментарій сучасності” [3]. Найповнішими з доступних на сьогодні є іноземні джерела: офіційний сайт композитора чи стрімінгові платформи із записами його музики [5; 6; 7; 8].

Мета статті. З аналізу друкованих джерел стає зрозумілим, що на сьогодні українське музикознавство не тільки не може запропонувати власного погляду на постать Жана Франсе, музично-стилістичного чи виконавського аналізу окремих партитур, а й бодай хронографу життя і творчості композитора. Ця наукова розвідка здійснена з метою усунення цієї прогалини. Ще одним нашим завданням є спроба окреслити особливості стилю композитора на прикладі “Теми з варіаціями” для кларнета і фортепіано. Сподіваємося докладний аналіз нотного тексту допоможе зрозуміти парадокс популярності цього твору в репертуарі кларнетистів останньої третини ХХ та початку ХХІ ст.

Виклад основного матеріалу. Піаніст та композитор Жан Рене Дезіре Франсе (1912–1997) – беззаперечна зірка французької національної школи ХХ ст. І це твердження не суперлятив, а констатація факту. Адже музичний геній Франсе проявився в дуже ранньому віці. Стрімкому розвитку музичного обдарування сприяв факт народження в родині музикантів. Батько композитора був музикознавцем і директором Консерваторії музики, танцю та драми в м. Ле-Ман (муніципаліт Сартр). Матір викладала академічний вокал та керувала місцевий жіночим хором. Ймовірно, що музична освіта Жана розпочалася дуже рано, бо є відомості про перші композиторські спроби в шестирічному віці. В 1920 р. опублікували фортепіанну мініатюру Франсе-сина. Ним зацікавилася музичне видавництво, що спонукало батьків організувати навчання в Наді Буланже. Через кілька тижнів після початку занять, Буланже заявила, що 10-річний Франсе вже знає гармонію досконало, тому варто перейти до студіювання контрапункту [5]. А ще композиторку вразила музична ерудиція учня, його глибокі знання музичної класики, адже основою домашнього виховання були твори Баха, Генделя, Куперена, Рамо, Гайдна, Моцарта, Бетовена, французьких і сві-

тових романтиків. З-поміж композиторів-сучасників найбільше враження на юнака справ М. Равель.

Професійну музичну освіту Ж. Франсе здобув у Паризькій консерваторії як піаніст (клас Ісидора Філіппа) та композитор (клас Н. Буланже) [5]. У 1930 р. 18-річний Франсе виграв першу премію Паризької консерваторії і розпочав успішну концертну діяльність. Композиторським дебютом стало Концертно для фортепіано з оркестром, що невдовзі стало складовою репертуару чи не кожного знаного диригента того часу (як Г. фон Караян, М. Розенталь).

Ранній період творчості Ж. Франсе збігається із розквітом балету в Парижі. Тож звернення до цього жанру є цілком закономірним. А те, що більшість з них написано на замовлення для відомих балетмейстерів 1930-х рр., свідчить про визнання та композиторську майстерність Франсе. Наприклад, балет “Голий король” (1935 р. написання) замовив Серж Лифар, а “Діви ночі” – Роланд Петі. Загалом Ж. Франсе є творцем шістнадцяти балетів [6].

У 1938 р. відбувся успішний оперний дебют композитора. Постановкою опери за романом Алена Лесажа “Кульгавий біс” диригувала Надя Буланже. Межовим опусом раннього та зрілого періодів творчості можна вважати ораторію “Апокаліпсис за Іваном” (1939), яка вперше прозвучала під час німецької окупації Парижа (1942).

Зрілий та пізній періоди творчості позначені інтересом до камерно-інструментальної і ансамблевої музики. Це не тільки продиктовано активною концертною діяльністю Ж. Франсе як піаніста акомпаніатора та ансамбліста (зокрема виступав в дуєті з Ф. Пуленком чи своєю донькою Клод, також як концертмейстер віолончеліста Моріса Жендрона), а й експериментами з виконавськими складами й особливим підходом до тембровості, що, безперечно, є однією з провідних ознак індивідуального стилю композитора. В каталозі творів налічується понад п'ять десятків камерних композицій різного жанру. Склад ансамблю варіюється від двох до десяти інструментів та охоплює чи не все темброве розмаїття сучасного симфонічного оркестру (така концепція близька творчому кредо П. Хіндемита). Всі вони є неокласичними. Вражають виразністю та свіжістю мелодичної та гармонічної мови при витриманій класичній формі того чи того жанру. Не дивно, що Тріо для струнних, Квінтет для духових № 1, “Маленький квартет для саксофонів” чи “Тема з варіаціями” для кларнета з фортепіано стали класикою жанру ще при житті автора. Поруч з тим Ж. Франсе демонструє зацікавленість оркестровою музикою і має репутацію одного із найкращих знавців оркестру в ХХ ст. При чому найбільш привабливим для нього є жанр концерту. Пробує свої сили також і в кіномузиці та оперному жанрі. Звертається також до творчості інших композиторів.

СЕКРЕТ УСПІХУ: СТИЛІСТИЧНИЙ ДИСОНАНС В КЛАРНЕТОВОМУ РЕПЕРТУАРІ ОСТАННЬОЇ ТРЕТИНИ ХХ СТ. (НА ПРИКЛАДІ “ТЕМИ ІЗ ВАРІАЦІЯМИ” ЖАНА ФРАНСЕ)

Найяскравішим прикладом цього є аранжування Прелюдій Ф. Шопена для симфонічного оркестру (1969). Творчу та виконавську активність музикант зберіг до останніх місяців. Жан Франсе помер в зеніті слави 25 вересня 1997 р. в Парижі [5].

Щодо творчості для кларнета, то варто зазначити що виразові можливості інструмента приваблювали Ф. Франсе впродовж усієї творчої кар'єри. Він пише як для кларнета соло у супроводі фортепіано, так і вписує інструмент у різноманітні ансамблі. Вважаємо доречним подати хронологічний перелік творів для кларнета (чи з його залученням Жана Франсе:

- Квартет для дерев'яних духових (1933)
- Подвійний концерт для флейти, гобоя, кларнета і фагота і симфонічного оркестру (1935)
- Дивертисмент для духового тріо у складі: гобой, кларнет, фагот (1947)
- Секстет “Час для пастушка” (1947)
- Квінтет для духових № 1 для флейти, гобоя, кларнета, фагота та валторни (1948)
- Концерт для кларнета з оркестром (1967)
- Сім танців (1971 р.)
- Дев'ять характерних п'єс для ансамблю десяти інструментів (1973)
- Тема з варіаціями для кларнета і фортепіано (1974, оркестрова версія – 1978)
- Concerto grosso для духового тріо і струнних (1976)
- Квінтет для кларнета і струнних № 1 (1977)
- Варіації на власну тему для одинадцяти інструментів (1978)
- Ніби імпровізація для одинадцяти інструментів (1978)
- “Моцарт в новій манері” для одинадцяти інструментів (1981)
- Вісім екзотичних танців для камерного оркестру (1981)
- Одна варіація на тему Гайдна для ансамблю десяти інструментів (1982)
- Музика для радості для ансамблю десяти інструментів (1984)
- Квінтет для кларнета і струнних № 2 (1987)
- Елегія для ансамблю десяти інструментів (1990)
- Подвійний концерт для флейти та кларнета з оркестром (1991)
- Секстет (1991)
- Маленький квартет для двох кларнетів, труби-басу та бас-кларнета на основі Малого квартету для саксофонів 1935 року (1992)
- Квартет для кларнета, труби-басу та бас-кларнета та фортепіано (1994)
- Секстет “Подяка слухачам” для флейти, кларнета, валторни, скрипки, віолончелі та фортепіано (1994)
- Вибрані Шубертіади для ансамблю десяти інструментів (1996) [7].

Творчість Ж. Франсе для кларнета цінна також тим, що композитор пропонує свій погляд на кларнетову віртуозність на сучасному етапі. Він сформував власний стиль на засадах неокласицизму у дуже ранньому віці і попри всі тенденції модерністичні, авангардні чи поставангардні (з якими не міг не бути знайомим митець, що живе і творить в одній із музичних столиць світу), завжди залишався вірним обраній стилістиці (подібно до С. Людкевича). Віртуозність партій кларнета в творах Франсе жодним чином не перегукується з тими експериментами та сонористичними пошуками, які набувають популярності в другій половині минулого століття і покликані вийти за межі усталеної техніки гри також і на кларнеті. В цьому полягає стилістичний дисонанс зрілої та пізньої творчості Франсе в загальній звуковій палітрі його часу.

Оскільки наше дослідження кларнетового репертуару французького неокласика Ж. Франсе перебуває на початковому етапі, в цій статті ми обмежимося стилістичним та виконавським аналізом одного порівняно невеликого твору. “Тема з варіаціями” для кларнета з оркестром належить до зрілої творчості композитора. Композиція створена рівно п'ятдесят років тому на замовлення Кафедри кларнета Паризької консерваторії як обов'язковий твір конкурсної програми щорічного Конкурсу виконавців на духових в 1974 р [8]. Композицію присвячено онукові Олів'є, тож вона є своєрідним музичним портретом хлопчика. Мелодичні лінії, гармонія та фактура – легкі та іскрометні. Композитор поставив собі конструктивне завдання – виконати умови замовників, яким був потрібен твір-квест, тест на сценічну витримку та складну техніку, а також досягти максимальної чіткості форми та простоти звучання (у якій він постійно змагався з своїм другом та творчим суперником Френсісом Пулленком) і блискуче впорався з обома.

Композиція твору така: тема, шість варіацій, каденція соліста та кода. Тема триває 21 такт і містить двотактовий вступ фортепіано. У ньому завуальовується музична монограма *O livier*. Композитор також обирає цікавий розмір – 7/8, в якому кількість долей дорівнює кількості літер в імені онука. Також у цьому розмірі закладено приховану змінність метру, що гарно підкреслює грайливість і мінливість емоційних станів дитини. Сприяє підкресленню дитячості і вибір динаміки – від *ppp* до *mf*. Тільки в кульмінації (яка досягається саме в точці золотого перетину) використано недовготривале *f*. Вибір темпу *Largo* також допомагає передати чарівливу незграбність і розміреність малої дитини. У темі тричі повторюється одна й та сама мелодія в *Re* мажорі. На початку період має наскрізну будову і охоплює вісім тактів, потім – шість, і нарешті п'ять. У такий спосіб автор тонко зауважує і передає особливості мовлення малої дитини –

через непосидючість кожен новий повтор історії стає коротшим. Завдяки тому, що композитор використовує фразу широкого дихання і уникає чіткого поділу періоду на речення, скорочення основного мотиву при повторних проведеннях на слух практично непомітне. Також варто зауважити, що композитор застосовує середній регістр і у партіях кларнета і в партії фортепіано. Отже, всі виразові засоби в темі варіації підпорядковано розкриттю образу конкретної дитини, але може також сприйматися як узагальнений портрет хлопчика, онука. Така особливість уподібнює підхід Франсе до узагальнених музичних портретів і французьких клавесиністів Куперена чи Рамо, і до програних творів К. Дебюссі (найпростіша паралель – прелюдія “Дівчина з волоссям кольору льону”).

Кожна наступна варіація – новий емоційний стан. Перша – момент дитячих філософських роздумів. Хоч композитор вказує ритм як *Larghetto*, що в принципі має виконуватися швидше, але через зміну метру і розміну (на 3/4) а також інтенсивності гармонічних змін та долі (четвертні замість вісімок) в супроводі – звучить більш плавно і розмірено. Шляхом виключення третього повтору основної мелодії, Ж. Франсе урівноважує час звучання теми та першої варіації. Змінюється також тональність – на Сі-бемоль мажор. Отже, тема і варіація за своїми співвідношеннями близькі до головної та побічної тем в сонатній формі.

Друга варіація асоціюється з образом дзиги. Це дотепне скерцо, невпинна біготня дитини, що грається, і яку переповнюють емоції. Жанрова опора – *reperetum mobile*. Якщо перша варіація охопила 15 тактів, для втілення образу другої знадобилося 25, адже аби перейти до нового викладу композитори використав 4-тактовий вступ-зв'язку. Вона звучить у Соль мажорі в темпі *Presto*. Ілюзію невпинного кружляння створюють тріолі у розмірі 5/4. Легкості та невимушеності додає павзування і стакато в партії піаніста. Друге проведення мелодії моделює в До мажор (тональність, що семантично позначає чисту радість, ликування) чим готує наступне емоційне видозмінення теми.

Третя варіація, як і експозиція теми, розпочинається двотактовим вступом. *Moderato* жанрово близьке до маршу. Розмір 2/4. Партія соліста перепоєнена стрибками на квінти та ширші інтервали (але в межах октави) в гору і вниз. Така мінливість вдало готує першу в циклі мінорну четверту варіацію (в до мінорі). І це типове *Adagio* і за темповим визначенням, і за жанровою опорою. Вперше партія супроводу не акордова. Вигадливі тріолі пом'якшують і без того мрійливу зіткану із тризвуків та інших акордів партію соліста. Попри збереження дводольного метру тріолі супроводу творять ілюзію тридольності і додають загальному образу містичності. Це наче сон дитини, що втомилася від ігор.

П'ята варіація перегукується з третьою – також скерцозна і тридольна. Ж. Франсе зазначає *Tempo di valzer* та дозволяє виконавцю обрати звучний для себе темп. Початкова мелодія ледь впізнавана. Її плавність та безперервність руйнують паузи, уривчасті вісімки на стакато із форшлагами. Нагадує танець з підскоками і малює ситуацію пародійного дитячого танцю. Ця варіація найбільш розгорнена і має форму близьку до тричастинної. Вона тонально нестійка, зрештою, повертає тональний план до початкової тональності (Ре мажору). Наприкінці маємо також лаконічну, але технічно вигадливу каденцію соліста, наче в концерті.

Остання, шоста варіація – кульмінаційна. *Prestissimo* повертає маршовість: розмір 4/4, чіткі акордовий супровід з акцентацією кожної долі. Виклад мелодії розширено до тридцяти такту. Монограма в первісному вигляді не зустрічається. Якщо розглянути цикл загалом, то побачимо, як сміливо композитор працює з формами та комбінує ознаки різних жанрів. Можемо прослідкувати риси і сонатної форми, і сонатно-симфонічного циклу і концерту, але при цьому це аж ніяк не порушує жанру варіацій, кожна з яких є коротким і самодостатнім етюдом-замальовкою емоційних станів Олів'є Франсе.

Висновки. Ідея залишатися вірному власній стилістиці та свідомо уникати впливів новітніх тенденцій всупереч будь-яких очікуванням чи вимогам до сучасного композитора останньої третини ХХ ст. вирізнила “Тему з варіаціями” Жана Франса з-поміж усіх інших композицій для кларнета з фортепіано. Цей стилістичний дисонанс – адже ідеально чітка форма теми; використання варіації класичного типу; відносно проста фактура; не гостро дисонантна гармонія з чіткими вертикалями; доброзичливе скерцо замість гротеску, сарказму чи іронії; мелодія радше кантиленного, аніж інструментально типу, не зовсім співмірні з музичною мовою та естетикою 1970-х рр., став справжнім секретом успіху цього твору і забезпечив композиції тривалу сценічну долю. На сьогодні в багатьох європейських музичних ЗВО цей опус є обов'язковим для виконання. Цей варіаційний цикл є третім за частотою виконання та наявністю в постійному виконавському репертуарі сучасних кларнетистів після Варіацій для кларнета і фортепіано Анре Мессаже (1899) та Анрі Рабо (1901)

ЛІТЕРАТУРА

1. Анотація до концерту на сайті “Музичний тиждень”. URL: <https://inkyiv.com.ua/2021/03/muzichniy-tizhden-71/> (дата звернення: 20.09.2024)
2. Жан Франсе: магія музичного чародія. URL: <https://reporter.zp.ua/zhan-franse-l-uk.html> (дата звернення: 20.09.2024)
3. Іванов А. Кларнетовий інструментарій сучасності: магістерське дослідження. Львівська національна музична академія ім. М. В. Лисенка. Львів, 2024. 28 с.
4. Рябоконева М.О. Музичний неокласицизм як феномен сучасної західноєвропейської культури: автореф.

ФОРМУВАННЯ МУЗЕЙНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

дис. ... канд. мистецтвознавства : 26.00.01. Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2016. 18 с.

5. Bellier M. Jean Françaix: the music and the musicians. Biography, english translation by Beryl Sedvika. URL: https://www.jeanfrancaix.com/images/biographie/Bellier_Francaix_English_Translation.pdf (дата звернення: 20.09.2024)

6. Jean Françaix: biography on a official website. URL: <https://www.jeanfrancaix.com/en/biography> (дата звернення: 20.09.2024)

7. Jean Françaix: list of works (by instruments). URL: <https://www.jeanfrancaix.com/en/works-catalogue/instruments/clarinet> (дата звернення: 20.09.2024)

8. Tema con variazioni URL: https://www.hyperion-records.co.uk/dw.asp?dc=W16965_GBLH1438402 (дата звернення: 20.09.2024)

REFERENCES

1. Anotatsiia do kontsertu na сайті "Muzychnyi tyzhen" (2021). [Abstract of the concert on the website "Music Week"]. Available at: <https://inkyiv.com.ua/2021/03/muzychniy-tizhden-71/> (Accessed 20 Sept. 2024). [in Ukrainian].

2. Zhan Franse: mahiia muzychnoho charodiia [Jean France: the magic of a musical magician]. Available at: <https://reporter.zp.ua/zhan-franse-l-uk.html> (Accessed 20 Sept. 2024). [in Ukrainian].

3. Ivanov, A. (2024). Klarnetovyi instrumentarii suchasnosti: mahisterske doslidzhennia [Clarinet toolkit of modernity: master's study]. Lviv, 28 p. [in Ukrainian].

4. Riabokonieva, M.O. (2016). Muzychnyi neoklasytsyzm yak fenomen suchasnoi zakhidnoevropeiskoi kultury [Musical neoclassicism as a phenomenon of modern Western European culture]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv, 18 p. [in Ukrainian].

5. Bellier, M. (2009). Jean Françaix: the music and the musicians. Biography, english translation by Beryl Sedvika. Available at: https://www.jeanfrancaix.com/images/biographie/Bellier_Francaix_English_Translation.pdf (Accessed 20 Sept. 2024). [in English].

6. Jean Françaix: biography on a official website. Available at: <https://www.jeanfrancaix.com/en/biography> (Accessed 20 Sept. 2024). [in English].

7. Jean Françaix: list of works (by instruments) Available at: <https://www.jeanfrancaix.com/en/works-catalogue/instruments/clarinet> (Accessed 20 Sept. 2024). [in English].

8. Tema con variazioni Available at: https://www.hyperion-records.co.uk/dw.asp?dc=W16965_GBLH1438402 (Accessed 20 Sept. 2024). [in English].

Стаття надійшла до редакції 30.09.2024

УДК 37:069:008]378.4(477)

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.312996>

Андрій Паска, аспірант кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

ФОРМУВАННЯ МУЗЕЙНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

У статті висвітлено роль і значення музейно-освітнього середовища закладів вищої освіти України у формуванні музейної культури студентської молоді, утвердженні української національної та громадянської ідентичності. Проаналізовано можливості культурно-педагогічного простору Івано-Франківщини для підвищення музейної культури студентів. Представлено результати наукового дослідження ролі музейної освіти у формуванні особистості сучасного студента, проведеного у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Ключові слова: музей; музейний комплекс; музейна освіта; музейна культура; музейна педагогіка; заклад вищої освіти; національна ідентичність; музейна комунікація; музейно-освітній простір; музейна інформація.

Лім. 7.

Andrii Paska, Postgraduate Student of the Bohdan Stuparyk Pedagogy and Educational Management Department, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University

FORMATION OF MUSEUM CULTURE OF STUDENT YOUTH IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF UKRAINE

The article highlights the role and significance of the museum and educational environment of higher education institutions in Ukraine in shaping the museum culture of student youth, strengthening the Ukrainian national and civic identity. It is emphasized that the museums of educational institutions are not only a place of preservation, registration and study of cultural monuments, but also turn into cultural and educational centers where progressive ideas of education, upbringing and training are realized.

It is emphasized that involvement in museum culture means being prepared to perceive information in a museum, understanding the peculiarities of the museum form of communication, the purposefulness of viewing the exposition, and the ability to evaluate museum objects.